

Talevanskeligheder hos børn med ganespalte

ALF-konferencen, marts 2024.

Joan Bogh Nielsen, audiologopæd cand.mag.,
Ganespalteafdelingen Region Midt.

Laura Lund Kuhlmann, audiologopæd cand.mag., Læbe-
Ganespalte Centret, Rigshospitalet.

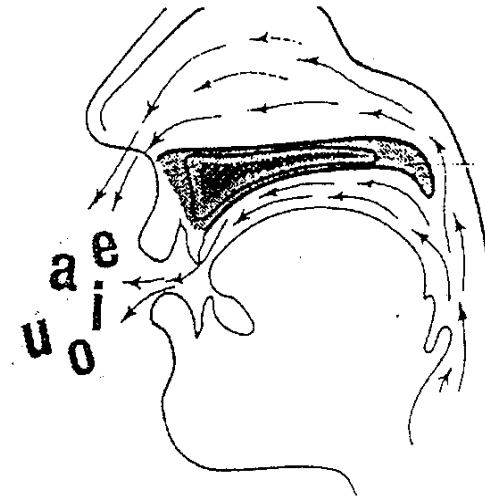
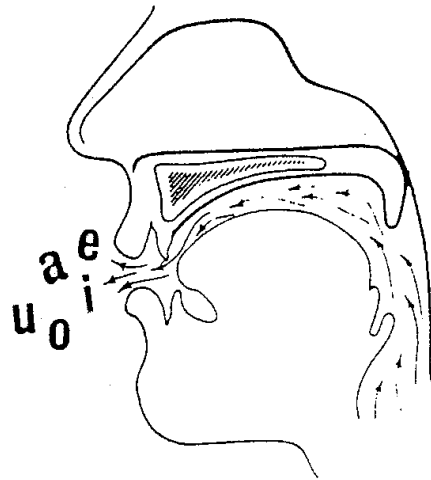
Video- og lydklip fremvises med tilladelse fra forældrene.
Vi har tavshedspligt og det har I også 😊

Ingen fotos af slides med billeder af børnene.

Symptomer på VPI (nedsat ganefunktion)

- Hypernasalitet

Påvirker stemte segmenter: vokaler og orale sonoranter.

Symptomer på VPI

Eksempler på hypernasal taleklang

Eksempel

Eksempel

Prøv selv 😊

Fx tælle til tre, udholdt vokal /iii/ /uuuuu/

Symptomer på VPI

- Nedsat trykopbygning af obstruenterne /p t k b d g f s/
 - Næsepust
 - Næsesnork
 - Tryksvag realisering

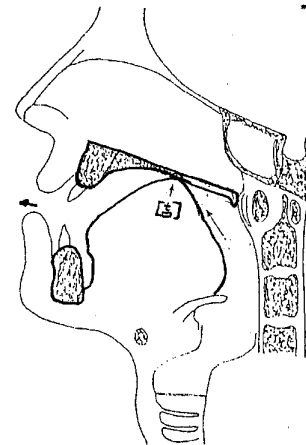
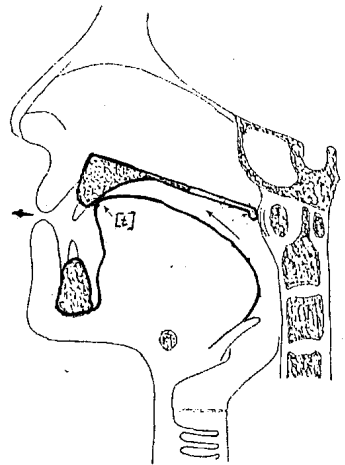
Symptomer på VPI

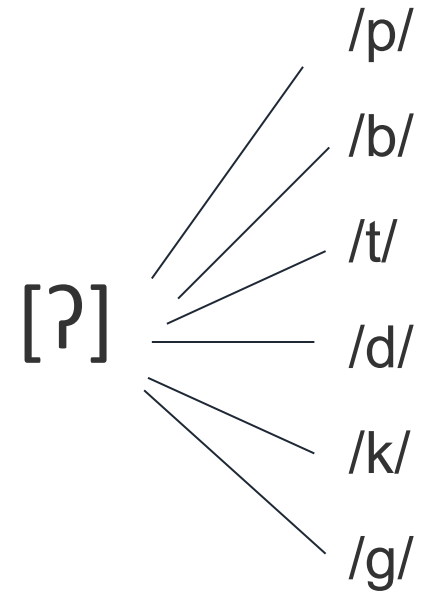
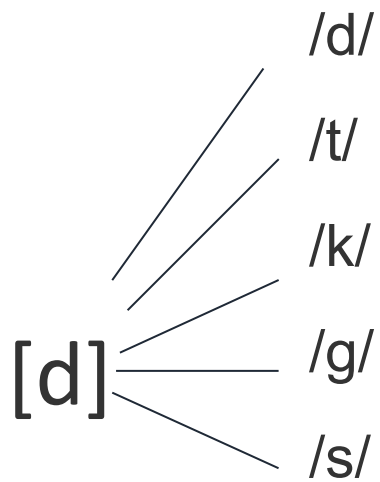
- Hypernasal taleklang og nedsat trykopbygning kan ikke ”trænes” væk!
- Kan evt. afhjælpes med en taleforbedrende operation forudgået af udredning på Læbe-Ganespalte Centret/Ganespalteafdelingen.

Talevanskeligheder hos børn med ganespalte

Fx

- Glottale realiseringer [ʔ]
- Aktive nasale frikativer [ŋ̤]
- Backing

Aktive nasale frikativer [ŋ̃]

Aktiv nasal lyddannelse

- Artikulationsfejl, hvor et fonem dannes nasalt i stedet for oralt.
- På dansk rammes typisk /s/, /f/ og/eller /t/.
- Kan også forekomme hos børn uden ganespalte eller VPI.
- I diagnostisk øjemed skal det afklares, om den nasale lyddannelse er fonemspecifik eller bredere.

Aktiv nasal lyd dannelse

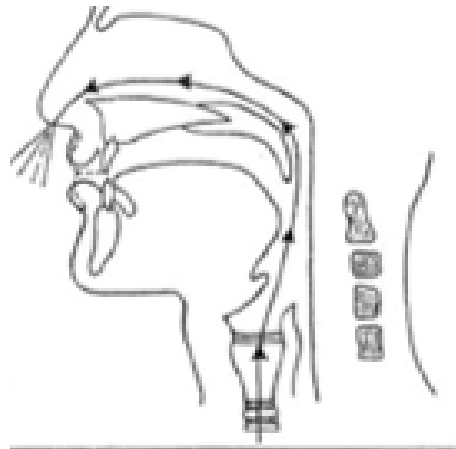
Eksempler

Aktiv nasal lyd dannelse

Aktiv nasal frikativ:

- Der dannes oral blokering og luftstrømmen ledes ud nasalt og der dannes friktionsstøj.
- Prøv selv 😊

Kjellmer et al. 2021; Zajac 2015

Logopædisk intervention ved nasale frikativer

1. Etablering af oral artikulation, fx vha
 - ”noseholding”
 - Tysselyd ”schh”
 - Guidning med udgangspunkt i pust
 - mv
2. Finjustering af artikulationsstedet

Videoeksempel

Generelt om taleundervisning af børn med læbe-ganespalte

- Mange børn med LKG har behov for udtaleundervisning, også selvom ganen er velfungerende.
- Spalterelaterede udtalevanskeligheder forventes ikke at gå i sig selv uden intervention.

Willadsen et al. 2018

Taleundervisning af børn med læbe-ganespalte

- Ganespaltecentrene vurderer, om der er indikation for tiltag målrettet ganefunktionen (kirurgi eller yderligere udredning) eller udtaleundervisning.
- Logopæder fra PPR er altid velkomne til at kontakte ganespaltecentrene for uddybning eller sparring.

Henvisning til Ganespalteafdelingen/Læbe-Ganespalte Centret

- Mistanke om nedsat ganefunktion pga:
 - Manglende obstruenter i konsonantinventaret
 - Hypernasal taleklang
 - Ledsagende næsepust/-snork eller trykssvage obstruenter
 - Aktiv nasal lyddannelse
- Ring gerne ved tvivlstilfælde!

Indhold i henvisning

- Barnets navn og CPR-nummer.
- Beskrivelse af udtaleproblemet.
- Historik ift. sprog-/talevanskeligheder, logopædisk intervention mv.
- Evt. kopi af logopædisk testning (kun hvis relevant).
- Kopi af journal fra øre-næse-hals-læge.

Henvisningsark til kollegial udredning på Læbe-Ganespalte Centret

Baggrundsoplysninger

Barnets navn:			
Adresse:			
Cpr.nr.:			
Mors navn:		Fars navn:	
Adresse:		Adresse:	
Telefonnummer:		Telefonnummer:	

Henvisningsårsag (kort beskrivelse af problematikken, herunder evt. symptomer på ganeinsufficiens, ved behov kan vedlægges evt. logopædisk rapport, journalnotat fra øre-næse-halslæge mv.)

Kontaktoplysninger på henviser

Navn og stilling:	
Arbejdssted:	
Tlf. og evt. mail	

Kontakt

Ganespalteafdelingen

Institut for Kommunikation og Handicap

Peter Sabroes Gade 4, 8000 Århus

Tlf. 78 47 95 33 (kl 8.30-12)

Sikker mail: IKH.ganespalte@social.rm.dk

Læbe-Ganespalte Centret

Rygårds Allé 45, st 2900 Hellerup

Tlf. 45 11 44 90

Sikker mail:

HOC-Laebe-Ganespalte-Centret.rigshospitalet@regionh.dk

Referencer

Kjellmer, L., Raud Westberg, L., & Lohmander, A. (2021). Treatment of active nasal fricatives substituting /s/ in young children with normal palatal function using motor-based intervention. *International Journal of Speech Language Pathology*, 23(6), 593–603. <https://doi.org/10.1080/17549507.2021.1891285>

Willadsen, E., Boers, M., Schöps, A., Kisling-Møller, M., Nielsen, J. B., Jørgensen, L. D., Andersen, M., Bolund, S., & Andersen, H. S. (2018). Influence of timing of delayed hard palate closure on articulation skills in 3-year-old Danish children with unilateral cleft lip and palate. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 53(1), 130–143. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12331>

Eshghi, M., Eshghi, M., & Zajac, D. J. (2015). Acoustic correlates of velar flutter associated with nasal emission during /s/ in children with velopharyngeal dysfunction. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 138(3_Supplement), 1779–1779. <https://doi.org/10.1121/1.4933634>